

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Partnerství pro rozvoj vzdělávání a komunikace v ochraně přírody

reg. číslo: CZ.1.07/2.4.00/17.0073

Příroda a lidé

Jan Činčera, 2013

Přenos zkušeností ze zahraniční stáže v Nizozemí, EAZA a další instituce v ochraně přírody

Zabezpečení akce

- Partnerství pro rozvoj vzdělávání a komunikace v ochraně přírody
reg. číslo: CZ.1.07/2.4.00/17.0073
- Univerzita Palackého Olomouc
- Education and Competence Group,
University of Wageningen

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Témata

- Příroda lidem nebo příroda sobě?
- Interpretace začíná myšlenkou...
- ZOOPedagogika – bavit nebo učit?
- Sociální učení: budoucnost environmentální výchovy?

Pojetí národních parků v 21. století

PŘÍRODA LIDEM NEBO LIDÉ SOBĚ?

NP Cairngorm (Skotsko 2011)

Park je divočina

NP Vodlozerskij (Rusko, 2005)

Park je divočina, ale i byznys.

eluwe
3)

Park je udržovaná zahrada se službami pro turisty.

Pouštní oblasti v národním parku...

...jsou oblíbeným místem pro dětské hry.

Můžete si zajet k rybníčku...

...na některém ze 1700 kol, které jsou všude k dispozici.

Příroda lidem nebo lidé sobě?

Má být park divočina?

Má být otevřený pro lidi?

Má být upravený pro lidi?

Co tím říkáme návštěvníkům o vztahu člověka a přírody?

Cesta za tematickou interpretací místa a krajiny

INTERPRETACE ZAČÍNÁ MYŠLENKOU

The Water of Leith Project, Edinburgh 2011

... , myšlenka je jasná, zajímavě podaná a provokativní.
Takové programy ale není snadné najít.

Stavby

Bauten ▼ Architecture ▼ Obiekty architektoniczne

- CZ** Albeřícké údolí si zachovalo původní architektonický ráz. Většina ze zdejších 185 domů je cennou lidovou architekturou vytvářející unikátní soubor. Nejčastějším stavením je horská selská usedlost s obytnou a větší hospodářskou částí v jedné ose prodlouženou o stodolu či mlat. Menší horské chalupy jsou především v Horních Lysečínách, nejmenší vejminky a domky nezemědělců kolem silnice v hlavním údolí. Stavení již pětadesát let neslouží horskému zemědělství. Nedotkl se jich přirozený vývoj a jako rekreační chalupy si uchovaly dávno podobu.
- D** Das Albendorfer Tal hat sich seinen ursprünglichen architektonischen Charakter bewahrt. Die meisten der hiesigen 185 Häuser sind wertvolle Beispiele der volkstümlichen Architektur, die zusammen ein einzigartiges Ensemble bilden. Am häufigsten vertreten sind Gebirgsbauernhöfe mit einem kleineren Wohn- und einem größeren Wirtschaftsteil, auf gleicher Achse verlängert um eine Scheune oder Tenne. Kleinere Berghäuser gibt es vor allem in Ober-Kolbendorf, die kleinsten Altenteile und nicht bäuerlichen Häuschen ziehen sich an der Straße im Haupttal hin. Die Gebäude dienen nun schon 65 Jahre lang nicht mehr zu Zwecken der Gebirgslandwirtschaft. Als Wohnendhäuser blieben sie jedoch von der natürlichen Entwicklung unberührt, was ihnen ihr historisches Aussehen bewahrte.
- EN** Albeřice valley has preserved its architectural character. Most of the local 185 houses are examples of valuable folk architecture and together they form a unique group. The most frequent buildings found here are mountain farmsteads that have living quarters in one axis with a larger non-residential part that is prolonged by a barn or a threshing floor. Smaller mountain cottages are mainly in Horní Lysečiny. The smallest houses belonged to seniors and non-farmers and were spread along the road in the main valley. The buildings have not served as mountain farms for the past 56 years. They have not been touched by natural development, and since they serve as recreation houses they have maintained their former appearance.
- PL** Dolina Albeřícka zachowała swój oryginalny architektoniczny charakter. Większość z tutejszych 185 domów to cenne przykłady ludowego budownictwa, które wspólnie stanowią unikatowy zespół dawnej architektury. Najczęstszym typem zabudowań jest

Muzeum Vápenka, KRNAP 2013

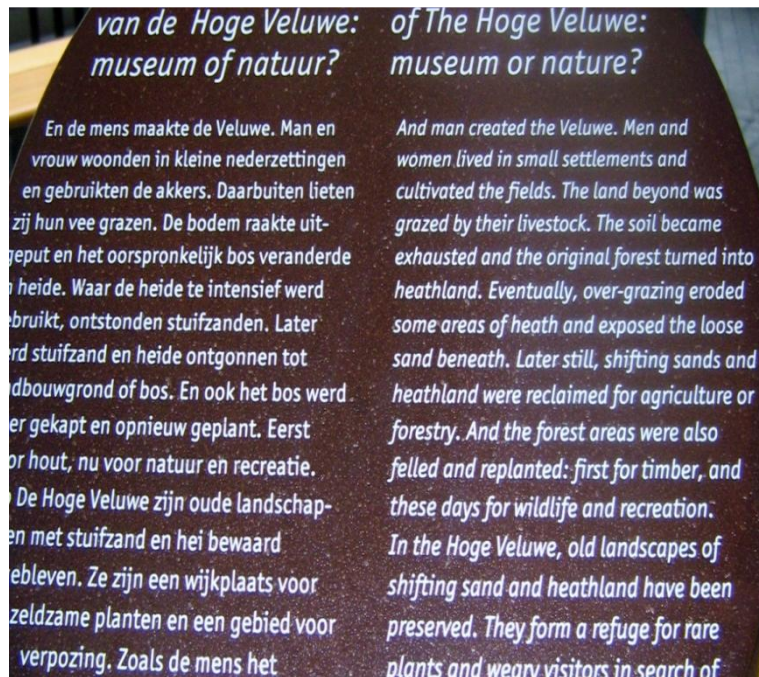
Mnohem častější jsou nezdary. Spousta textu, málo obrázků.
Spousta informací, málo myšlenek.

Muzeum v NP Hoge Veluwe bylo působivé...

...i zajímavě zpracované. Mělo i hlavní myšlenku:

„Tak jako člověk vytvořil Veluwe, musí se teď o něj starat, aby nezmizelo.“

...se kterou se pracovalo, ale trochu se ztrácela.

„Kdybychom nepečovali o vřesoviště, brzy by zmizela.“

Běžné interpretativní program pro návštěvníky ale odpovídaly českým zvyklostem.

INTERPRETACE KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

Skanzen v Helsinkách (Finsko) je malá vesnička na ostrově

Obklopená lesem a mořem, místo kde se dá bloumat a meditovat.

Skanzen Kiži (Rusko) je také na ostrově.

Minulost je interpretována i pomocí lidových písní.

Oproti tomu Openlucht museum v Arnhemu (Nizozemí) je spíše městečko

Připomínající 70. léta 20. století.

Potkávají se tu tramvaje, větrné mlýny

S maketou chudinské čtvrti z Amsterdamu.

Jak dalekou minulost interpretovat?

Jaké prostředky pro interpretaci používat?

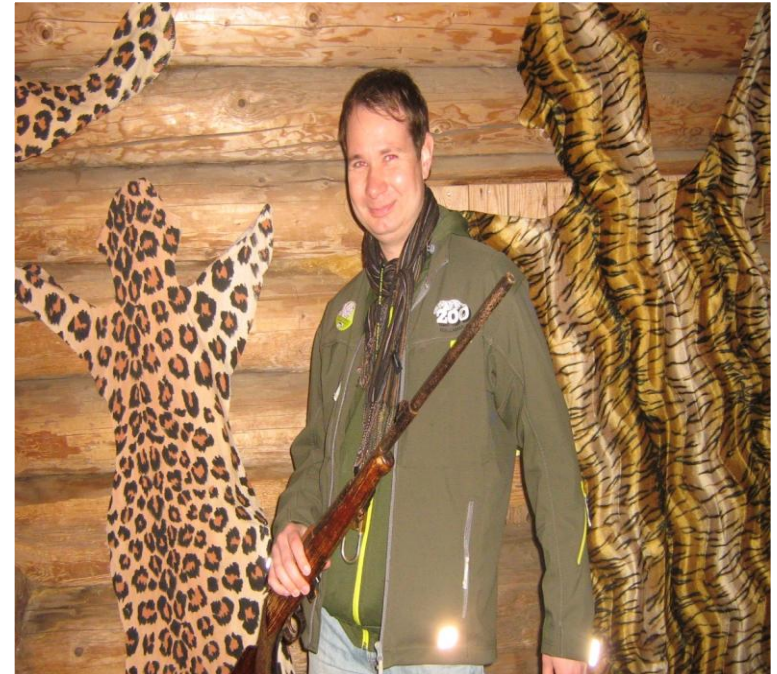
Jaké jsou podobnosti a rozdíly interpretace přírodního a kulturního dědictví?

Dvě tváře zoologických zahrad v Nizozemí.

ZOOPEDAGOGIKA: BAVIT NEBO UČIT?

Některé ZOO nabízí školám
výukové programy. Třeba o
ochraně druhů...

...kde děti vezmou do „pravé“
pytlácké chýše.

ZOO Helsinki

Královská botanická zahrada v
Edinburghu také dělá výukové
programy environmentální
výchovy,

Mnohem více ale komunikuje
jinak: úpravou skleníků,
kompozicí, propojením přírody a
umění.

Burger ZOO v Nizozemí bere
návštěvníky do obrovských
skleníků

...a safari, programy ale
nenabízejí.

Oproti tomu v ZOO Artis v
Amsterdama mají celé oddělení
zoopedagogů (5 učitelů)

... několik učeben a programy
dělají denně, i v létě.

Jaká má být zoo(boo)pedagogika?

Promyšlené expozice, věda a umění

Simulace biotopů, „jakoby to bylo tam“

Výukové programy pro děti

Poslední téma nás vede do teorie

SOCIÁLNÍ UČENÍ – BUDOUCNOST EV?

Ve většině programů lektor učí. Má promyšlené cíle a aktivity.
Třeba tady vysvětluje dětem, jak ptáci využívají vítr k létání.

Lesní škola Haraka (Helsinki, 2012)

Bishop Wood Center, UK 2011

...a nebo tady rozdává dětem čepičky, protože některé budou býložravci, jiné masožravci atd.

Všímáte si, že je lektor pořád v centru?

Dva přístupy k environmentální výchově

Instrumentální přístup

- Autorita (lektor) určuje cíle
- Autorita určuje aktivity
- Hodnotí se dosažení cílů
- Často děti, formální
- Kampaně za změnu chování

Emancipační přístup

- Skupina určuje cíle
- Skupina určuje aktivity
- Hodnotí se průběh
- Často dospělí, informální
- Komunity učení

„Rozvoj důvěry a spolupráce mezi úřady a NGO“ (Šymkent, Kazachstán 2010)

3denní program postavený na dobrodružné výchově a **sociálním učení (Wals)**. To předpokládá, že se skupina učí sama při řešení určitého problému, např. problému s dopravou ve městě.

Městská část EVA-Lanxmeer (Nizozemí)

Čtvrť žijící podle principů udržitelného života

Komunitní zahrady. Obyvatelé se scházejí, plánují, radí se a sdílí.

Vznikají tak **komunity praxe**
(communities of practice, Wenger)

Domy pro seniory. Pokoje pro návštěvy, společné prostory.

Auta parkují pouze na společných parkovištích, takže jsou ulice bezpečné.

Problémy se řeší komunitně, případně ve společných výborech.

Obecní biofarma. Čtvrť tu
zaměstnává postižené obyvatele.

Kdo z obyvatel chce, kupuje si
biopotraviny v bedýnce.

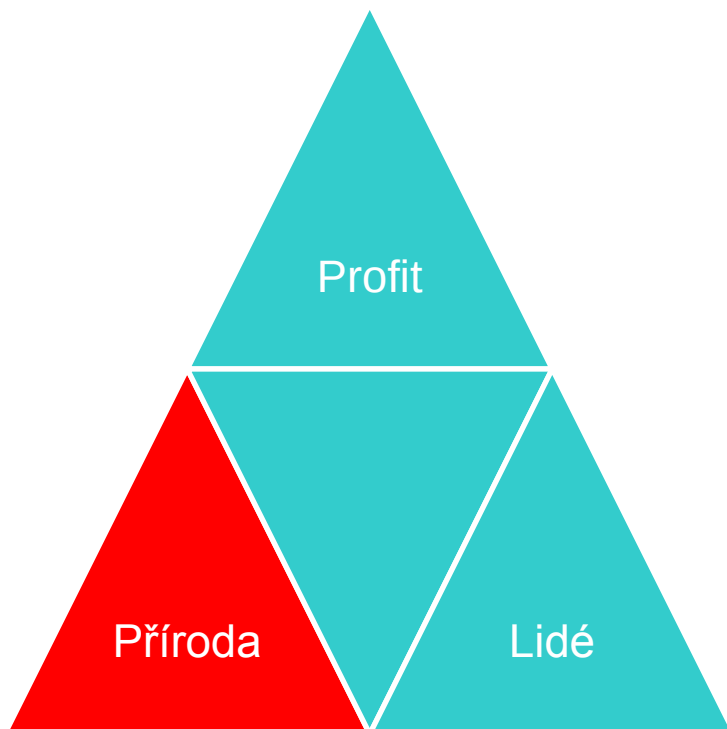
Transition towns

Komunitní hnutí za přechod měst k nižší spotřebě energie a odpovědné ekonomice

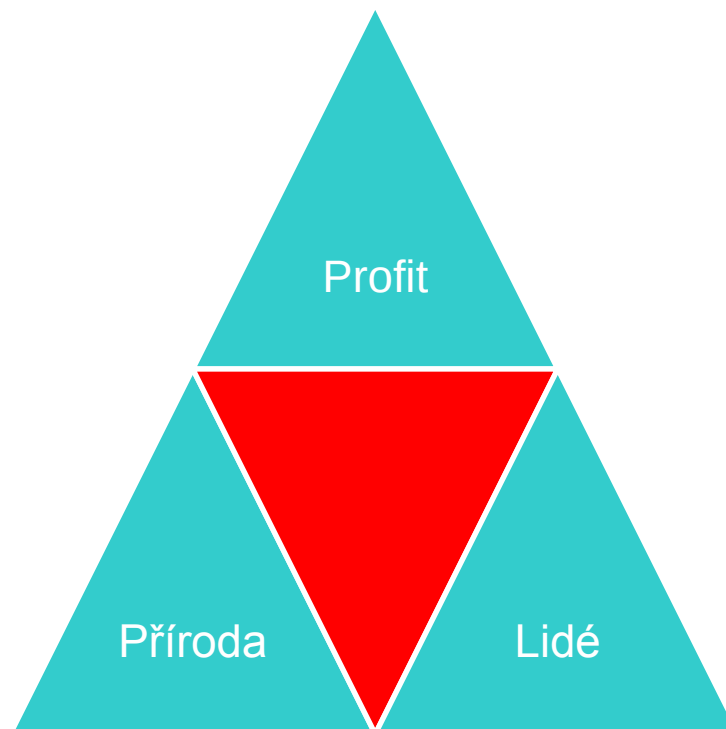
Snaha o **resilienci** – zmírňování negativních projevů, udržitelnost města
Sousedí se schází, plánují, řeší

Je to ještě environmentální výchova?

Environmentální výchova

Vzdělávání pro udržitelný rozvoj

Jaká je budoucnost EV?

Emancipační přístup?

Sociální učení?

Vzdělávání pro udržitelný rozvoj?

Příroda, lidé nebo obojí?

Poděkování

- Partnerství pro rozvoj vzdělávání a komunikace v ochraně přírody
reg. číslo: CZ.1.07/2.4.00/17.0073
- Univerzita Palackého Olomouc, Lipka
- Education and Competence Group,
University of Wageningen

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ